

بوارو کانی دہستہ پیشخوری بو کاری چاکہ

؟ م: جمعة علی خورشید

بیش نوپزو وناار خوینی

مزکہوتی ناشتی له که رکوک

پہ زامہندی پہروردگار وہ لابرندی نہ زانی
له سہر خوئی وخیزانہ کہی، له پاشان
فیئرکردنی موسلمانان له وشتانہی کہ
شارہ زانین له دین و دونیا یاندا، له
(المستدرک) ی ئیمامی حاکم دا ہاتووہ له
عبدالله کورپی عباس ہوہ 00% ٹہ لیت کاتی
پیغہ مہر اا وہ فاتی فہرموو بہ پیاوئیکی
ٹہ نصاریم ووت: وەرہ بابچین پرسیار له
ہاوہ لانی پیغہ مہری خوا بکہین اا،
چونکہ ٹہ وان ٹہ مروؤ زورن، ٹہ ویش ووتی:
ٹای له توؤ ٹہی ئیبنو عہباس: وائہ زانی
خہ لکی پیویستیان بہ توؤ ٹہ بیٹ وہ
ہاوہ لانی پیغہ مہر اا له ناویانن؟

(ابن عباس) 00% فہرمووی: وازم لی ہیئا
وہ دستم کرد بہ پرسیار کردن له ہاوہ لانی
پیغہ مہر اا، جاری وا ہہ بوو پییان
ٹہ و تم فلان کہس فہرمووہ دیہ کی
پیغہ مہری خوای اا لایہ ٹہ ہاتمہ بہر

//

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على
نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، وبعد:

پینجہم / زانست:

فراوانترین بوار بو کاری چاکہ،
دہ سپیشخوری یہ بو فیربوونی زانست و
لہ دہست نہ دانی، چونکہ پیئشینہ
چاکہ کان فیئرکردنی مندالہ کانیاں
دوانہ ٹہ خست، بہ لکو ہر له گہل ٹہ وہی
مندالہ کان زمانیاں بگرتایہ فییری ٹہ وہیان
ٹہ کرد کہ چوؤن وشہی یہ کخوایہ رستی
(لا إله إلا الله) بلین، له پاشان نوپزو و
ویردہ ئاسانہ کانیاں فیئر ٹہ کردن، وہ
دہستیان ٹہ کرد بہ لہ بہ رکردنی قورئان
پیان .

پیویستہ بزانیٹ کہ زانستہ بہ سوودہ کان
دہ سپیشخوری بو بکریٹ بہ مہ بہستی

هه لئاگرئ له هيچ چا كه يه كيش كه بتوانئ دهستي بخت .

هه ر كه سئ خوائ ته عالي موه فقه قى بكات بو ئه م ههست پئ كردنه باده سپيشخه رى بكات له فير بووندا وه بانارام گريبت له و ريڭايه دا، چونكه له وانه يه تووشى هه ژارى و چه نده ها ته نگ و چه له مه ي تربيت، تاوه كو ئه گات به ئامانجى خوى .

هه روه ها پئويسته دل سوژ و نييه ت پاك بيت له به دوا گه رانى زانست دا وكرده وه ي پئ بكات، چونكه ئه گه ر ئيخلاص نه بيت ئه وه كاتى به فير پو داوه وپادا شتى له دهست چووه، وه ئه گه ر كارى پئ نه كات ئه وه له پوژئى دوايدا ئه بيت به به لگه له سه رى وتوشى سزا ئه بيت .

هه ر كاتيك دل سوژ بوو له فير بوونيدا ئه و كاته ئه و زانسته به ره و خوا ئه بيات هه روه ها با دوور بيت له تي كه ل بوونى خه لكى تائه توانيت به تاييه ت عه وام، وه خوى بپاريزيت له گه ران له ناو بازاره كاندا، چونكه له وانه يه تووشى فيتنه بيت به هوئى ئه و شتانه كه ئه بيينيت، له شوينيكدا كو شش بكات كه دوور بيت له دهنگى خه لكى، خوى نزيك بكات وه

دهرگا كه يان ئه ويش له چاشته خه و بوو عه بايه كه م ئه كرد به سه رين له به رده م دهرگا كه يان بايه كه ش توژ و خولئ ئه كرد به سه رما، كه دهر ئه چووه دهر وه ئه بيينيم، ئه ي ووت: ئه ي ئاموزائى پيغه مبه رى خوا لا! چئ توئ هينا؟ بو به شوينتا نه ناردم بو ئه وه ي من بيم بو خزمه ت، ئينجا من ئه م ووت نه جيئ خويه تى من بيم بو خزمه ت .

فه رموى له پاشان پرسى يارى فه رموده كه م لئ ئه كرد، ئه و پياوه ئه نصارى يه له ژياندا بوو تاوه كوو بينى خه لكى له ده ورم كو ئه بوونه وه وپرسى يارى لئ ئه كردم، ئينجا ئه يووت: ئه و گه نجه له من ژير تر بوو (١) .

كه واتا هه ر كه سى بزائئ ئه م دونيا يه خانه ي پيشبركئ وده ستخستنى پله و پايه به رزه كانه، وه هه ر چه نده پله ي به رز بيت وه له زانست و كرداردا، ئه وه پله ي به رز ئه بيت وه له خانه ي پادا شت دانه وه . ئه وه كاتى خوى به دهست دئنى ته نها يه ك چر كه يه كيش به فير پو نادا، وه دهست

(١) (رواه الحاكم في المستدرک).

له گه ووره زانایان وخوا په رستان، کاته کانی بقوږنیتته وه له چاکترینی کاره کان^(۲)

بوجی نه م پيشبرکييه له فيرخوازی دا ؟

پيشبرکي له به دوا گه پانی زانست دا به رويوومی چاک و سرته نجامی مه زنی هه يه له وانه:

* زانستی راست له میراتی پیغه مبه رانه (ولیه السلام)، نه بو دهره t له پیغه مبه ری خواوه لا نه گيږیتته وه فهرموویه تی: (إن العلماء ورثة الأنبياء، إن الأنبياء لم يورثوا ديناراً ولا درهماً ، إنما ورثوا العلم فمن أخذ به أخذ بحظ وافر)^(۳).

* زانست ریگه ی به هه شته، له نه بو هوږه پیره وه t هاتووه پیغه مبه ری خوا لا فهرمووی:

* جیی ره زامه ندی مه لائیکه کانه، (وإن الملائكة لتضع أجنحتها رضاءً لطالب العلم)^(۴).

* خه لکی داوای لی خوشبوون نه که ن بو زانا، (وإن العالم لیستغفر له من فی السموات ومن فی الأرض حتی الحیتان فی الماء)^(۵).

* پله ی زانا به رزتره له و که سه ی هه ر خه ریکی عیباده ت کردنه، (فضل العالم علی العابد کفضل القمر علی سائر الکواکب)^(۶)، چونکه زانا عیباده تی

خوای ته عالی نه کات به چاو روشتنی و به به لگه وه، وه هه روه ها بانگه واز نه کات بو لای خوای گه وره به و زانیارییه ی که

(۲) بیوانه (الأداب الشرعیة لابن مفلح).

(۳) به شیک له و فهرمووده یه ی که (ابن ماجه) ریوایه تی کردووه: (۲۱۹) وصححه الشیخ الألبانی فی: طحیح سنن ابن ماجه: ۲۲۳ وصحیح الجامع الصغیر: (۶۲۹۷).

(۴) هه مان سه رچاوه ی پیشوو ..
(۵) هه مان سه رچاوه ی پیشوو .
(۶) هه مان سه رچاوه ی پیشوو .
(۷) هه مان سه رچاوه ی پیشوو .

شینی سهدی (ره حمه تی خوی لی بیّت)
 نه لیت: چاکه کردن دوو جوړه: چاکه
 کردن له عیباده تی خالق، وه چاکه کردن
 له گهل مه خلوق، وه چاکه ی یه که م که
 له گهل په روه ردگار دایه پیغه مبه ر ا
 روونی کرده وه به فهرمووده ی:

(أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ
 فَإِنَّهُ يَرَاكَ) (۱۰)

واتا: به شیوه یه که خوا بپه رستی وه
 نه وه ی که نه بیینی، نه گهر توّش نه
 نه بیینی نه وا به دلنیا یی وه نه توّ نه بیینی .
 به لام چاکه له گهل خه لکیدا نه وه
 گه یاندنی سوودو قازانجی دینی و دونیا یی
 پییان، وه دوور خستنه وه ی زهره ر و
 خراپه ی دینی و دونیا یی لیان، نه ویش
 وه که فرمان به چاکه کردنیان ونه هی
 کردنی خراپه کردن لیان، فیّر کردنی
 نه زانه کانیاں و دل سوژی و ناموژگاری کردنی
 عه وام و کار به ده ستان وه ولدان بو
 یه کخستنی ریزه کانیاں و یارمه تی دانیاں
 به گویره ی توانا و ته حه مول کردنی
 نه زیه تیان (۱۱) .

بکه ین، جا نه گهر که سینک یان ناژه لیکیان
 کوشت به جوان ترین شیوه بیکوژن،
 وه نه گهر ناژه لتان سه برپی، جوان سه ری
 بپرن چه قوکه شتان چاک تیژ بکه ن، وه
 سه برپاوه که ش ته واو بجه ویتته وه .

که وا بوو دروست نییه نازاردان و نه تک
 کردنی هیچ گیانداریک .

هه روه ها چاکه کردن پیویست و واجبه
 که جی به جی بکریت، وه که چاکه کردن
 له گهل دایک و باوکدا، یان واز هیئان
 له حه رام کراوه کان وه که واز هیئان
 له خواردنه وه ی مه ی (نه ره ق)

وه پیویسته چاکه بکریت له گهل نه
 گیاندارانه ی که په روه ردگار بو نیمه ی
 ژیربارو موسه خه ر کردوه، وه که نه وه ی
 باری زوژ گرانی لی نه دریت، یان نه وه ونده
 بدوشریت که بیچووه که ی برسی نه بیّت .

وه نه و چه قویه ی که به کار دیت بو
 سه برپین تیژ بیّت، وه له بهر چاوی
 ناژه له که ش چه قوکه تیژ نه کریت، وه دوا ی
 سه برپین وازی لی بهینریت تا وه کو ته واو
 گیانی ده ره چپی، نه م چاکه کاری یانه
 هه مووی پینمایه شه ریه رتی پیروزی

نیسلامه

(۱۰) (رواه البخاري ومسلم).

(۱۱) (تفسیر السعدی / آل عمران : ۱۳۴).

نأيا بو چی چاکه کردن له گهل خه لکیدا نهم هه موو پاداشتهی له سه ره؟

به راستی چاکه کاری له و کرده وانهی قازانجه کهی تیئه په ریته بو خه لکانی تر، پله و پایه کهی زور به رزه و نایه ته ژماردن، چونکه هه ر جوړه چاکه یه که له گهل خه لکیدا، فه زل و پله ی خوئی هه یه، بو نمونه:

* چاکه کردن له گهل خه لکیدا خاوه نه کهی پاداشته ئه دریتته وه به چاکه کردنی خوی گه وره له گهلیدا، هه ر وه ک چون هاتووه له فه رموده کهی سه ره وه ی ئیمامی موسلم .

* چاکه کردن له گهل خه لکیدا خوشه ویست ترین کرداره کانه به لای په روه ردگار وه، له عبد الله کوپی عومه ر (ره زامه ندی خویان لیبیت)، کابرایه ک هاته خزمه ت پیغه مبه ر له فه رموی: ئه ی پیغه مبه ری خوا چ خه لکانیک خوشه ویستن به لای په روه ردگار وه؟ وه چ کرده وه یه ک خوشه ویستره به لای

به راستی پیغه مبه ر له نمونه یه کی بی وینه بو به چاکه کردنی له گهل خه لکیدا و به خزمه ت کردنیان، له (مسند) ی ئیمام ئه حمه ددا هاتووه له کچیکی خه باب وه t نه لیت: خه باب t چو بو غه ز! پیغه مبه ر له سه ردانی ئه کردین هه تا بزنی کمان هه بو بوئی ئه دوشین، نه لیت: ئه یدوشی تا وه کو قاپه کهی پر ئه کرد وه کاتی خه باب t گه رایه وه شیره کهی وه ک جارانی لی هات، پیمان ووت: پیغه مبه ر له ئه یدوشی تا وه کو پر ئه بو، به لام کاتی که تودوشیت شیره کهی گه رایه وه .

وه پیغه مبه ر له کاتی هانی ئومه ته کهی ئه دا له سه ر چاکه کردن له گهل خه لکیدا فه رموی:

(من نفس عن مؤمن كربة من كرب الدنيا نفس الله عنه كربة من كرب يوم القيامة، ومن يسر على معسر يسر الله عليه في الدنيا والآخرة، ومن ستر مسلماً ستره الله في الدنيا والآخرة، والله في عون العبد ما كان العبد في عون أخيه)^(١٢) .

ئە خلیسکین) (وروي عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما أن رجلا جاء إلى رسول الله ﷺ فقال يا رسول الله أي الناس أحب إلى الله؟ فقال أحب الناس إلى الله أنفعهم للناس، وأحب الأعمال إلى الله عز وجل سرور تدخله على مسلم تكشف عنه كربة أو تقضي عنه ديناً أو تطرد عنه جوعاً، ولأن أمشي مع أخ في حاجة أحب إلي من أن أعتكف في هذا المسجد يعني مسجد المدينة شهراً، ومن كظم غيظه ولو شاء أن يمضيه أمضاه ملأ الله قلبه يوم القيامة رضي، ومن مشى مع أخيه في حاجة حتى يقضيها له ثبت الله قدميه يوم تزلزل الأقدام^(۱۳) .

*سوودی چاکه کردن له گهله خه لکیدا ته نها بو دوا روژ نییه، به لکو له دونیاشدا سوودی پی ئه گات به هوئی چاکه

په روه ردگار هوه؟ پیغه مبه ری خوا لا فه رمووی: (خوشه ویست ترین که س به لای خواوه ئه و که سه یه که زیاتر سوود و قازانج به خه لکی بگه ینیت، وه خوشه ویست ترین کردار به لای خواوه خوشی یه که بخه یته دلی موسلمانیکه وه، یان له ناخوشی یه که رزگاری بکه یته، یان قه رزیکی بو بده یته وه، یان برسبییه تی لی دور بخه یته وه، وه ئه گه ر له گه ل برابه کمدای برۆم بو جی به جی کردنی کاریکی پیم خوشتره له وه ی له م مزگه ورتهدا — مزگه وتی مه دینه — یه که مانگ ئیعتیکاف بکه م، وه هه ر که سی توریه ی خوئی گرته وه خوای گه وره ستی عه وره تی ئه کات، وه هه ر که سی رقی خوئی بخواته وه له گه ل ئه وه ی که بتوانی ده ری ببری خوای ته عالی دلی پر ئه کات له هیوا و ئومید له دوا روژدا، وه هه ر که سی له گه ل برابه کیدا بروات بو جی به جی کردنی کاریکی تا ته واو بیته په روه ردگار پیی جیگیر ئه کات له روژیکدا که پییه کان

(۱۳) (رواه الأصبهاني واللفظ له، ورواه ابن أبي الدنيا، روا الطبراني في الكبير : (۱۲ / ۴۵۳)، وصححه الألباني في: (تحیح الترغیب والترهیب : ۲۶۲۳، والسلسلة الصحيحة: ۹۰۶).

بئله كهى ئاوه كهى خسته سهر زهوى
 يه كهى، پيى ووت: ئهى بهندهى خوا ناوت
 چيه؟ ووتى: فلان، ئه و ناوهى كه له ناو
 هوره كه بيستى، ئه ميس پيى ووت:
 ئهى بهندهى خوا، بو پرسىارى ناوم
 ئه كهيت؟ ووتى من گويم له دهنگيك بو
 له هوره كه، كه ئه مه ئاوه كهيه تى، ئه يوت
 باغى فلان ئا و بده به ناوى تو، پيم بلئ
 چى ئه كهيت له م باغه دا؟ ووتى: مادام وا
 ئه ئييت ئه و من سهر ئه كه م چهنده
 به ره مى باغه كه مه، سييه كى ئه به خشم
 له ريى خوا دا، وه من و منداله كانم سئ
 يه كى ئه خوين، وه سئ يه كى ئه كه م
 به خه رجى ومه ساريفى باغه كه م) (١٥).

وصلى الله وسلم على نبينا محمد
 وعلى آله وصحبه أجمعين.

کردنه وه كهيه وه، ئه بو هوره يره
 ئه ئيت پيغه مبه ر ا فهرمووى: (هيچ
 روژيك نيه كه به سهر بهنده كاندا دئيت ئيلا
 دوو مه لائيكه دائه به زن يه كيكيان ئه ئيت:
 په روه رداگار هر كه سيك مالى ئه به خشى
 بوى پر بكه يته وه) (١٤).

*چا كه كردن له گه ل خه لكيدا خير و بيى
 دونيا رانه كيشئ و په روه رداگار پشتيوانى
 له خاوه نه كهى ئه كات له كار و بارى
 دونيادا، له (صحيح مسلم) دا هاتوه له
 (أبو هريره) وه t، پيغه مبه ر ا
 فهرموويه تى: (له كاتيكدا پياويك
 له چوله وانبيه كدا بوو گوئى له دهنگيك بو
 له ناو هه وريكدا: باغى فلان كه س ئا و بده،
 ئه و هه وره دوور كه و ته وه وبارى به سهر
 ناوچه يه كى به رده لانيدا له پاشان چووه
 ناو جوگه له ئاويك كه هه موو ئاوه كهى
 گرت، ئه م پياوه ش دواى ئه و ئاوه كه و ت،
 بينى پياويك له ناو باخه كهى خوئه تى وبه